

آمریکا باید از ولیعهد انقلابی سعودی حمایت کند

به قلم دنیس راس (/fa/experts/dnys-ras-0/)

۱۲ فوریه ۲۰۱۸

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/america-should-get-behind-saudi-arabias-revolutionary-crown-prince

العربية (/policy-analysis/ly-alwlayat-almthdt-msandt-thwrt-wly-alhd-alswdy/)

درباره نویسنده

دنیس راس (/fa/experts/dnys-ras-0/)

سفير دنيس راس، دستيار ویژه پيشين پرزident باراك اوباما، مشاور انستيتو و هموند برجسته ويليام ديويديسون در انستيتو واشنگتن است.

مقاله‌ها و دیدگاه‌ها

من به‌تازگی از دومین سفرم به عربستان سعودی - از زمانی که محمد بن سلمان ولیعهد سی و دو ساله تبدیل به نیروی پیش‌برنده تغییر در این کشور شد - بازگشته‌ام. تلاش‌های شاهزاده برای ایجاد تحول در جامعه عربستان کم از انقلاب نبوده است. به نظر می‌رسد بسیاری او را با شاه ایران برابر می‌دانند که گمان می‌کرد می‌تواند کشورش را غربی بسازد. بی‌آنکه نیازی به مدرنیزه کردن ریشه‌های اجتماعی - مذهبی جامعه داشته باشد. شاه سرانجام به دست انقلابی که جمهوری اسلامی ایران را ایجاد کرد کنار زده شد. من اما شاهزاده محمد بن سلمان را بیشتر به مصطفی کمال آتاتورک شبیه می‌دانم. رهبری که با سلب قدرت از مذهب و سکولاریزه کردن کشور ترکیه را زیر و رو کرد.

ذکر این نکته البته مهم است که محمد بن سلمان (که او را به اختصار «MBS» نیز می‌گویند) در پی سکولاریزه کردن عربستان سعودی نیست. او به گفته خودش تلاش می‌کند (<https://www.theguardian.com/world/2017/oct/24/i-will-return-saudi-arabia>) **moderate-islam-crown-prince** ماهیت حقیقی اسلام را «احیاء» کند و آن را از دست کسانی به در آورد که به دنبال گسترش فرائضی سختگیر و ناروادارند که توجیه‌گر خشونت بر ضد دگرباوران است. بخشی از چالش شاهزاده این است که تفسیر وهابیت از اسلام - که راهنمای روحانیون بنیان‌گذار پادشاهی سعودی از هنگام ظهور آن در اواخر دهه ۱۹۲۰ بوده - خود نظام عقیدتی «ما در برابر آن‌ها» را ترویج کرده است. خانواده سلطنتی سعودی به این روحانیون اجازه داده که سیستم آموزش و پرورش کشور را اداره کنند. ارزش‌های عرفی سختگیرانه اعمال کنند و به‌ویژه بعد از انقلاب ایران در سال ۱۹۷۹ به تامین مالی مدارس مذهبی در سطح جهان و گسترش جهان‌بینی مسموم وهابی بپردازند. شاید از همین روست که شک و تردیدهایی درخصوص ماموریت محمد بن سلمان و چشم‌انداز موفقیت آن وجود دارد.

جالب اینجاست که بیش‌تر این اهل تردید بیرون از عربستان هستند و نه در داخل کشور. در دو سفر اخیرم به عربستان که با یک سال فاصله انجام شد چه در کالج کارآفرینی یا در بنیاد مسک (موسسه نیکوکاری مسک) و چه در وزارت اطلاعات و وزارت امور خارجه و با بنیاد «اعتدال» - مرکز بین‌المللی مقابله با ایدئولوژی افراط‌گرایانه - حضور فزاینده زنان را نمی‌توان نادیده گرفت. حضور افراد جوان در این نهادها نیز به همین اندازه چشمگیر است.

در بنیاد «اعتدال» که اسم آن به معنای میانه‌روی است و کار آن نه تنها نظارت بر ادبیات افراط‌گرایان بلکه تولید روایتی بر ضد آن و ترویج همزیستی دینی است میانگین سنی مهندسان برنامه‌نویسان و گرافیست‌ها ۲۶ سال است. گرچه با توجه به این واقعیت که دو سوم جمعیت عربستان سعودی زیر سن ۳۰ سال قرار دارد تعجبی ندارد. و این جوانان عربستان سعودی انرژی و شور شوق لازم را دارند. آن‌ها

تاکید می‌کنند که روند تغییر در کنترل و مالکیت ان‌هاست و می‌گویند مصمم به بازساختن کشور خودند.

نیروی پیش‌برنده تغییر در عربستان سعودی اعتبار لازم را دارد زیرا در بطن این جامعه شکل گرفته و واکنشی به فشار از بیرون نیست. قوه محرکه این تغییر این درک مشترک است که حکمرانی پایدار در عربستان دیگر نمی‌تواند بر مبنای تفاهم حداقلی میان جناح‌های مختلف خانواده سلطنتی تأیید روحانیون و هابی اقتصادی که تقریباً به طور کامل متکی به نفت است و اتکای ۸۰ درصد خانوارهای عربستانی به دولت استوار شود.

محمد بن سلمان و پدرش ملک سلمان بن عبدالعزیز این نکته را درک می‌کنند. علاوه بر این حدس من این است که ولیعهد بن سلمان که قبل از رسیدن به قدرت بنیاد مسک را برای نهادینه‌سازی آموزش و کمک به شکل‌گیری جامعه‌ای آگاه بنیان نهاد توانست ذهنیت حاکم بر جوانان سعودی و آمادگی آن‌ها برای تغییر را بخواند. به باور من او ظرفیتی را در میان جامعه دید که می‌شد روی آن حساب کرد. او خطر ادامه وضعیت جاری را نیز درک می‌کرد. در جریان بازدید خود از مرکز سلطنتی سعودی برای مطالعات و امور رسانه‌ای نظرسنجی‌های گسترده‌ای در خصوص نگرش‌ها در سعودی به من نشان دادند و اینکه چطور باورهای سنتی درباره نقش دولت نهاد‌های مذهبی و زنان در حال تغییر است. جوانان سعودی که یک سوم جمعیت بالای سی سال را تشکیل می‌دهند ذهنیتی بسیار بازر از نسل قبل دارند.

هنگامی که با یکی از مقامات ارشد سعودی درباره دخترش که ۱۶ سال دارد صحبت می‌کردم تعجب کردم که با چه افتخاری می‌گفت: «دخترم باور دارد که حالا می‌تواند هرکاری بخواهد انجام دهد.» گرچه هنوز هم زنان برای سفر به بیرون از کشور نیازمند اجازه بستگان مرد خود هستند.

با وجود این اگر آشوب و مناقشه‌ای که منطقه را در کام خود فروبرده نمی‌بود مهم‌ترین خبر خاورمیانه می‌توانست تغییر و تحول در عربستان باشد. غیاب یک مدل موفق توسعه در منطقه از یک سو به جذابیت ملی‌گرایان سکولاری مثل جمال عبدالناصر و صدام حسین انجامیده و از سوی دیگر اسلام‌گرایان را به محبوبیت رسانده است. همه آن‌ها هم مدعی آن هستند که کلید حل مصیبت و بی‌عدالتی و عقب‌ماندگی منطقه در دست آن‌هاست.

ما در ایالات متحده منافع زیادی در موفقیت محمد بن سلمان داریم و سفر سه هفته‌ای او به آمریکا (<https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/02/mohammad-bin-salman-us-visit-economy-agenda.html>) فرصتی فراهم می‌کند که تا جایی که می‌توانیم به او کمک کنیم و با او صادق باشیم. ممکن است اجازه دادن به دانشجویان سعودی برای سفر به آمریکا با هدف کارآموزی بعد از دوره لیسانس خلاف سیاست‌های جاری دولت باشد اما تاثیر آن را در داخل عربستان نمی‌توان نادیده گرفت. همزمان به محمد بن سلمان باید گوشزد شود که دستگیری و بلاگ‌نویسان و خبرنگاران منتقد خانواده سلطنتی به ایجاد فضایی که نوآوری و خلاقیت در آن شکوفا می‌شود کمک نخواهد کرد. برعکس تاثیر مخرب بر کمپانی‌های تکنولوژی پیشرفته در آمریکا خواهد داشت که محمد بن سلمان به دنبال سرمایه‌گذاری آن‌ها و همکاری با آن‌هاست. به همین شکل کارزار ضد فساد در عربستان سعودی اثربخش است مشروط به آنکه این فرآیند شفاف باشد و بتوان آن را برنامه‌ای برای ارتقای حاکمیت قانون تلقی کرد. به صورتی که همه سرمایه‌گذاران خارجی بتوانند روی آن حساب باز کنند.

در خصوص سیاست خارجی دولت آمریکا باید تأکید کند که ما نیاز داریم از رفتارهای غافلگیرکننده پرهیز کنیم و برای هماهنگی رویکردها تلاش بیش‌تری انجام دهیم. رئیس‌جمهور ترامپ باید یک کانال سیاست‌گذاری سطح بالا پیشنهاد کند تا بتوان اثرات تصمیم‌های حساس را قبل از اتخاذ آن‌ها با هم بسنجیم. اگر دولت ترامپ دو ماه قبل از صدور اعلامیه خود درباره بیت‌المقدس با سعودی‌ها دیدار کرده بود شاید می‌توانست تصمیم خود را در این خصوص در چارچوبی ارائه کند که تلاش‌های صلح آمریکا در منطقه کمتر مختل شود. به همین ترتیب اگر سعودی‌ها گزینه‌های خود درباره یمن قطر و لبنان را از قبل با ایالات متحده مطرح می‌کردند شاید می‌توانستیم با تقسیم مسئولیت و تلاش‌ها آسان‌تر به اهداف مشترک خود برسیم.

محمد بن سلمان یک انقلابی عربستانی است و تاثیر موفقیت سیاست‌های او به عربستان محدود نخواهد ماند. چنین است پیامدهای ناکامی او.

دنيس راس مشاور استیتوی واشنگتن برای سیاست شرق نزدیک است و در سمت‌های ارشد امنیت ملی برای رئیس‌جمهور رونالد ریگان جورج بوش (پدر) بیل کلینتون و باراک اوباما کار کرده است.

BRIEF ANALYSIS

[Unpacking the UAE F-35 Negotiations](#)

فوریه ۲۰۲۲

Grant Rumley

[\(/policy-analysis/unpacking-uae-f-35-negotiations\)](#)

ARTICLES & TESTIMONY

[How to Make Russia Pay in Ukraine: Study Syria](#)

فوریه ۲۰۲۲

Anna Borshchevskaya

[\(/policy-analysis/how-make-russia-pay-ukraine-study-syria\)](#)

BRIEF ANALYSIS

[Bennett's Bahrain Visit Further Invigorates Israel-Gulf Diplomacy](#)

فوریه ۲۰۲۲

Simon Henderson

[\(/policy-analysis/bennetts-bahrain-visit-further-invigorates-israel-gulf-diplomacy\)](#)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/dmkrazy-w-aslah/\)](#) دمکراسی و اصلاح [\(fa/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/\)](#) عرب و اسلام سیاسی

[\(fa/policy-analysis/khlyj-w-syast-hwzh-anrzhy/\)](#) خلیج و سیاست حوزه انرژی

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyj-fars/\)](#) کشورهای حاشیه خلیج فارس